

PRITARTA

Širvintų rajono savivaldybės tarybos
2016-05-26 sprendimu Nr. 1-186

PATVIRTINTA

Širvintų rajono Musninkų Alfonso
Petrulio gimnazijos direktoriaus
2016- įsakymu Nr.

**ŠIRVINTŲ R. MUSNINKŲ ALFONSO PETRULIO GIMNAZIJOS
MUSNINKŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

I.BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Duomenys apie ikimokyklinio ugdymo įstaigą

Pavadinimas: Širvintų rajono Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijos. Musninkų ikimokyklinio ugdymo skyrius:

Buveinė: Mokyklos g. 11, Musninkai, LT- 19185, Širvintų rajonas;

Vykdomos švietimo programos: ikimokyklinio ugdymo programa, priešmokyklinio ugdymo programa;

Ugdymo kalba- lietuvių.

2. Vaikai ir jų poreikiai

Musninkų ikimokyklinio ugdymo skyrių lanko 3-6 metų amžiaus įvairiems socialiniams sluoksniams priklausančių šeimų vaikai. Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, yra aprūpinti, motyvuoti, jų poreikiai- kurti, pažinti, eksperimentuoti. Dalis vaikų yra iš socialinės rizikos grupės priklausančių šeimų, gyvenančių nepalankioje socialinėje aplinkoje, kas sąlygoja šių šeimų vaikų ugdymosi poreikius- įsisavinti būtinus higienos, bendravimo, pasitikėjimo savimi įgūdžius.

3. Pedagogų pasirengimas

Ikimokyklinio ugdymo skyriuje dirba aukštąjį išsilavinimą ir reikiamą kvalifikacinę kategoriją turintys pedagogai.

4. Regiono ir įstaigos savitumas

Ikimokyklinio ugdymo skyrius yra Musninkų miestelio centre, netoli Musės upelis, buvęs malūnas, Barboros koplytėlė- XVIII a. paminklas, varpinė- XIX a. architektūros paminklas, Narvydiškių dvaras. Kultūrinė ir socialinė aplinka: Musninkų Alfonso Petrulio gimnazija, kultūros namai, biblioteka, Šv. Trejybės bažnyčia, ambulatorija, seniūnija. Ikimokyklinio ugdymo skyrius įsikūręs miestelio teritorijoje, todėl yra visos galimybės ugdyti vaikų meilę ir pagarbą gamtai.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų mažas tinklas mikrorajone, nėra ikimokyklinio ugdymo įstaigų Čiobiškio, Širvintų seniūnijose. Todėl Musninkų ikimokyklinio ugdymo skyrių lanko vaikai iš Vindeikių, Lapelių, Čiobiškio kaimų.

Musninkų darželis įsteigtas 1969-09-03. Nuo 2009-01-01 Musninkų vidurinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo skyrius, nuo 2010-12-15 Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrius. Musninkų ikimokyklinio ugdymo skyrius- Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijos dalis- galimybė vientiso nepertraukiamo ugdymo.

Ikimokyklinio ugdymo skyrius vykdo neformaliojo švietimo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas.

Ikimokyklinio ugdymo skyriuje sukomplektuota viena mišri grupė 3-6 metų vaikams.

Vyksta glaudus bendradarbiavimas su Musninkų Alfonso Petrulio gimnazija, Vileikiškių ir Kernavės ikimokyklinio ugdymo skyriais. Ikimokyklinio ugdymo skyrius dalyvauja seniūnijos, rajono bei miestelio bendruomenės organizuojamuose renginiuose.

Ikimokyklinio ugdymo skyriaus pedagoginio proceso savitumą apibūdina šie požymiai:

Demokratiniai pedagogo ir vaikų santykiai. Stengiamasi priimti kiekvieno vaiko nuomonę ir į ją atsižvelgti. Prioritetas teikiamas pačių vaikų iniciatyvai.

Ugdymo individualizavimas. Dienos ritmas ir veikla lanksčiai derinami su vaiko poreikiais, interesais ir galimybėmis.

Glaudus bendradarbiavimas su šeima. Tėvai turi galimybę rinktis, kiek ir kaip dalyvauja įstaigos veikloje.

5. Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvų lūkesčiai:

- tinkama vaiko priežiūra ir maitinimas;
- bendravimo įgūdžių ugdymas;
- socialinių įgūdžių ugdymas;
- dalyvavimas renginiuose;
- pasirengimas mokyklai;

Bendruomenės poreikiai:

- ikimokyklinio ugdymo įstaigų;
- socializacijos;
- socialinės paramos;
- pagalbos šeimai;
- pasirengimo ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą;

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Humaniškumo- pastebimas ir gerbiamas kiekvienas vaikas, sudaromos sąlygos įvairių gebėjimų plėtrai.

Sveikatingumo- formuojami sveikos gyvensenos įgūdžiai.

Tautiškumo- kuriamos tradicijos, paremtos tautos kultūros vertybėmis.

Demokratiškumo- vaikai, tėvai, pedagogai yra bendrojo ugdymo proceso kūrėjai.

Individualizavimo- ugdymas individualizuojamas pagal kiekvienam vaikui reikalingą kompetenciją, atsižvelgiant į jo asmenybę, poreikius, pasiekimų sritis.

Tęstinumo- sudaromos sąlygos tęstiniam ugdymui vienoje įstaigoje: šeima, ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis, pagrindinis, vidurinis ugdymas.

III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo siekis.

Kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtus kultūros, taip pat ir etninius, socialinius ir pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

Ugdyti kompetencijas:

- socialinę,
- komunikavimo,
- pažinimo,
- sveikatos,
- meninę,

IV. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

1. Ugdymo turinys

Ugdymo turinys įgyvendinamas ugdant 5 kompetencijas, į kurias yra jungiamos vaikų pasiekimo sritys. **Socialinė-** emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiais; santykiai su bendraamžiais; iniciatyvumas ir atkaklumas; problemų sprendimas.

Sveikatos saugojimo- kasdieninio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; savireguliacija ir savikontrolė.

Komunikavimo- savireguliacija ir savikontrolė; sakytinė kalba; rašytinė kalba; meninė raiška.

Pažinimo- aplinkos pažinimas; skaičiavimas ir matavimas; iniciatyvumas ir atkaklumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; mokėjimas mokytis.

Meninė- meninė raiška; estetiškas suvokimas; kūrybiškumas.

Kompetencijos ugdomos per veiklą, kuri detalizuojama į vaikų ugdymosi rezultatus orientuotame ugdomosios veiklos plane. Planavimas orientuotas į vaikų ugdymosi rezultatų siekimą yra atviras papildyti, keisti, koreguoti. Planuojant atsižvelgiama į kiekvieno vaiko ir vaikų grupės turimą patirtį bei pasiekimus. Ugdomosios veiklos plane iš anksto numatomos tik svarbiausios ugdymo gairės, turint galimybę planą kasdien koreguoti, papildyti vaikų sumanymais, naujomis idėjomis, atliepiančiomis išryškėjusius vaikų interesus bei polinkius. Ugdomosios veiklos planavimas leidžia derinti iš anksto pedagogo numatytą, orientuotą į rezultatų siekimą ir spontaniškumą, savaime kylančią pačių vaikų sumanytą veiklą.

Vaikams svarbiausia:

- erdvė, laikas ir laisvė žaisti, padūkti, pabūti ramiai, atsipalaiduoti;
- žaislų įvairovė;
- kuo įdomesnė, ypač judri, veikla patalpose ir lauke;
- edukacinės išvykos;
- vaiko norus suprantantis, maloniai bendraujantis pedagogas, pasiūlantis įdomios veiklos, tačiau nenurodinėjantis, ką jie turi veikti;
- geri draugai su kuriais galima kartu žaisti, vaikų draugystę skatinimas ir rėmimas;
- galimybė būti išklausytiems, išreikšti savo nuomonę, kuri pripažįstama ir vertinama;
- pakankamai laisvės savo sumanymams įgyvendinti.

Tėvams svarbiausia:

- gera vaiko savijauta ir sveikata;
- šilnas ikimokyklinio ugdymo pedagogo ir kitų specialistų santykis su vaikais ir jų tėvais;
- saugi, estetiška ir vaiko poreikius tenkinanti ugdymo įstaigos aplinka;
- įdomus, turiningas kasdieninis vaiko gyvenimas grupėje.

Ugdymo turinys numatomas vaikams nuo 3- 6 metų.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA: emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiais; santykiai su bendraamžiais.

Emocijų suvokimas ir raiška

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais.	<p>Tyrinėja veidą, „kūno kalbą“ veidrodyje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varto, skaito „nuotaikų knygeles“. • Piešia, spalvina „nuotaikos veidelius“. • Pokalbio metu papasakoja apie savo nuotaiką, savijautą, po to – draugo, įvardyja vaikų bei savo emocijas. • Kalba su vaikais, kaip jaučiasi jų draugai, artimieji, kas gali juos pradžiuginti, kaip galima juos paguosti. • Aptaria su vaikais, ką galima daryti, kai kas nors erzina kitą, atima žaislus, suduoda. • Žaidžiant pastebi ir priima kitų vaikų dėmesį, palankumo ženklus. • Žaidžia vaidmenų žaidimus, įsijaučiant į kito savijautą.

Savireguliacija ir savikontrolė.

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraujamas su kitais, bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, ne-kaudina kito), įsilaudrinęs geba nusiraminti.	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžiant ar ką nors veikiant vienam greta kito, stengiasi susikaupti, netrukdyti vienas kitam, dalytis patirtimi, žaislais ar priemonėmis. • Kartu su draugais kuria kasdienės elgesio grupėje taisykles, bendrus darbus, žaidimus. • Pasakoja istorijas arba žaidžia žaidimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktus. • Nusiramina jį išklausius ir su juo žaidžiant. • Padedamas auklėtojos įvardija sudėtingus jausmus: nusivylimą, nerimą, pavydą.

Savivoka ir savigarba

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Savė vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, suvanta, gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia žaidimus pasirenkant šeimos narių vaidmenis. • Kalbasi su auklėtoja apie jo praeitį, dabartį, ateitį. • Kalbasi su vaikais ir auklėtoja apie jų šeimas, tėvelių darbus, šventes. • Žaidžia žaidimus, įtraukdami į juos mažiau populiarius vaikus. • Sako vienas kitam komplimentus. • Dalyvauja grupės šventėse, parodose, vakaronėse.

Santykiai su suaugusiais

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tarasi, derasi, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.	<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su auklėtoja kuria ir laikosi atsisveikinimo su tėvais ritualų. • Kalbasi, varto knygeles, žiūri filmukus apie elgesį su nepažįstamaisiais suaugusiais. • Kalbasi su auklėtoja ir vaikais apie tai, kuo naudingos elgesio taisyklės, kodėl būtina jų laikytis, kas nutinka, kai jos pažeidžiamos. • Aiškinasi bendravimo su nepažįstamais taisykles ir galimus pavojus. • Kartu su auklėtoja kuria grupės elgesio taisykles ir jų laikosi.

Santykiai su bendraamžiais

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais	<ul style="list-style-type: none"> • Jaučiasi esąs grupės dalimi, žaidžia bendrus žaidimus, kurių metu turi galimybę padėti vienas kitam, išsakyti savo asmeninę nuomonę, būti išklausyti. Žaidžia žaidimus, kuriuose vaikams ka

• supranta kitų norus,
dailijasi žaislais, tariasi,
užjaučia, padeda),
suaugusiojo padedamas
supranta savo žodžių ir
veiksmų pasekmes sau ir
kitiems.

nors reikia daryti paciliui arba keliems vienu
metu.

- Žaidžiant naudoja smėlio laikrodį, susitarimus ir kitus būdus, padedančius vaikams palaukti savo eilės.
- Diskutuoja kartu su auklėtoja, kas svarbu draugiškiems santykiams domisi kito poreikiais ir atsižvelgia į juos, tesi pažadus, gerbia kito nuomonę.
- Žaidimų metu kuria taisykles, išklauso ir palaiko sumanymus, tariasi ir derina ketinimus, veiksmus, kartu siekia numatyto tikslo.
- Kalbasi su auklėtoja apie draugus ir draugystę.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA: kasdienio gyvenimo įgūdžiai: fizinis aktyvumas.

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai

VERTYBINIAUSIATA

Noriai ugdomi sveikam
kasdieniam gyvenimui
reikalingus įgūdžius.

ESMINIAI GLBEJIMAI

Tvarkingai valgo,
savarankiškai atlieka
savitvarkos veiksmus:
apsirengia ir nusirengia,
naudojasi tualetu,
prausiasi, šukuojasi. Saugo
savo sveikatą ir saugiai
elgiasi aplinkoje.

VAIKO VEIKSENOS

- Žaidžia žaidimus imituojant rengimosi veiksmus
- Kartu su auėtoja kuria žaidybines situacijas, skatinačias panaudoti savo mokėjimus ir įgūdžius (pvz. "Parodykime meškučiui, kaip plauname rankes, išpučiame nosį").
- Įvairiose siužetines situacijose, stengiasi padėti žaislą į jam skirtą vietą (pvz. „Mašinytė grįžta į garažą“, „Lėlytė sėdasi prie stalo, gulasi į lovytę (vežimėlį)“, „Kamuoliukai pavargo ir nori pailsėti“ ir kt.
- Žaidžia žaidimus, pamokančius, kaip naudotis stalo įrankiais (pvz., „Gimtadienis“, „Kavinėje“ ir kt.).
- Naudoja įvairias spalvotas, kvėpiančias vaikiškas higienos priemones.
- Kalbasi su auklėtoja apie švarą. Klasosi auklėtojos skaitomų kūrinių apie tai, ką reikia daryti, kad būtų sveikas.

- Auklėtojos padedamas plaunasi ir šluostosi rankas, mokosi tai daryti savarankiškai
- Stengiasi valgyti neskubėdami. Su auklėtoja kalbasi apie tai, kad labai svarbu pusryčius, pietus, vakarienę valgyti tuo pačiu metu. Žaidžia žaidimus, kuriuos formuojasi maitinimosi ritmo suvokimas (šeima, restoranas ir kt.).
- Kiekvieną kartą prieš valgant įtraukia į stalo padengimo veiklą. Kalbasi su auklėtoja, kodėl reikia plauti vaisius, daržoves, uogas.
- Klauso auklėtojos skaitomų kūrinėlių apie saugų elgesį.
- Auklėtojai pasiūlius, tvarkantis apsirengia specialiais vaikiškais darbo drabužiais – prijuostėlėmis, kepurėlėmis. Žaidžiant mokosi atskirti naudingą ir bevertį maistą. Klausosi skaitomų knygelių, vaidina žaidžia lotą, žiūri filmukus apie žmogui naudingus maisto produktus (duoną, obuolius, pieną, vandenį ir kt.). Žaidžiant su lėlėmis ar kitus žaidimus rūšiuoja maisto produktus ar jų paveikslėlius į naudingus ir nenaudingus.
- Žaidžia stovimo, dygsniavimo, kalimo žaidimus.

Fizinis aktyvumas

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GIEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, šlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akų-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia žaidimus, lavinančius ir įtvirtinančius vaiko judėjimą. Žaidžia su žaislais, kuriuos galima stumdyti, sėdėti ar jais važinėti. • Stato bokštelius, užsuka ir atsuka dangtelius, valaisčioja įvairiu atstumu, neužkliudant padėtų daiktų. Atlieka siažetinius pratimus, kurie skatina vaiką peržengti kliūtis, eiti plačia linija, ridena, gauda, mėtyto, spardo kamuolius.

motorika.

- Kartu su auklėtoja daro vėrinį, veria makaronus, sagas, karoliukus ir t. t.
- Žaidžia žaidimus, kuriuose atliekami sukamieji plastikos judesiai (pvz., žaidimas kėgliais ir kt. Vaikščioja ant pirštų ir kulnų, važinėja triratukais, paspirtukais. Lipdo iš modelino, plastilino.
- Kerpa nesudėtingas formas, po to priklįuoja jas ant popieriaus.
- Eidamas atlieka ritminius judesius pečiais, galva, muša kamuolį, meta į viršų, ėjimą keičia bėgimu.
- Žaidžia bėgimo estafėtes, įvairių šuolių žaidimus, panaudojant įvairias priemones: kaspinus, kamuolius, lankus, šokinėja per šokdynę, lanką.
- Piešia įvairias linijas, pieštuku apveda daiktus: stiklinę, apverstą lėkštutę, puoduką; po truputį atlieka sudėtingesnes užduotis.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA aplinkos pažinimas; skaičiavimas ir matavimas; tyrinėjimas; mokėjimas mokytis, mienatvumas ir atkaklumas; problemų sprendimas.

Aplinkos pažinimas

VERTYBINĖ NUOSAITA

Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

ESMINIAI GLBĖJIMAI

Išvardija ir ban lo paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ją naudotis.

VAIKO VEIKSENOS

- Tyrinėja, kaip dviejų ir trijų dimensijų daiktai tinka vienas prie kito, pvz., dëlionės, kaladëlės.
- Stebi ir pavadina augalus ir gyvūnus, esančius artimiausioje aplinkoje, patalpose ir išėjus į lauką, rodo paveikslėlius, apie juos kalba, padeda auklėtojai prižiūrėti kambarinius augalus.
- Kalba apie tai, ką gyvūneliai ėda, kokius vaikus vea, ko reikia augalui, kad jis augtų, kaip juos saugoti, prižiūrėti ir pan.
- Stebi dienos orus, metų laiką ir gamtos pokyčius, kurie tuo metu vyksta. Kalba apie tai, pavaizduoja piešiniu, vaidinimu, dainele, suranda paveikslus knygose ir kt.
- Tyrinėja, kaip daiktai juda ir kaip juos pajudinti.

			<p>pvz., pučiant, traukiant, stumiant, sukant, supant, skandinant.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aiškinasi, kaip daržovės, vaisiai, uogos vartojami maistui, kuo jie naudingi, diskutuoja apie tai, kuriuos jie mėgsta ir kurių nelabai. • Išbando techniką, kuri padeda tyrinėti judėjimą, pvz., ratai, skridiniai, magnetai, sūpynės. • Domisi šeimos tradicijomis ir apie jas kalba. Įsitraukia į pasiruošimą darželyje švenčiamoms šventėms. Siūlo idėjas. • Išvykose po gyvenamosios vietos apylinkes tyrinėja, klausosi gamtos garsų, mėgaujasi spalvomis. • Su auklėtoja vyksta į ūkius (naminių gyvūnų priežiūra, kultūrinių augalų auginimas), tėvų darbo vietas (profesijos). • Auklėtojos padedami ruošia parodas iš rastų įdomių daiktų, gamtinės medžiagos (akmenukai, plunksnos, sėklos, lapai, t. t.) • Tyrinėja ir eksperimentuoja su įvairiomis medžiagomis (vandeniu, smėliu, moliu, sniegu ir kt.). • Įvairių informacijos šaltinių pagalba, sužino apie vaikams nežinomus dalykus, reiškinius, objektus, įvykius (pvz., dangaus kūnus, dinosaurus, uraganus ir kt.). • Tyrinėja žemėlapius, gaublj.
Skaičiavimas ir matavimas			
VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GLEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS	
Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.	Geba skaičiuoti daiktus, palygintin daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti	<ul style="list-style-type: none"> • Klausosi ir teatralizuoja žaidimus, daineles, skaičiuotes, pasakėles, eilėraštkus žaidžia žaidimus, kuriuose kas nors skaičiuojama, kartojava, randama dar ir dar.. (pvz., eilėraštkai „Mano batai buvo du“, „Du gaideliai“, kopūsto 	

sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Prideda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

lapų lupimas po vieną).

- Ardo ir surenka daiktus, tyrinėja jų dydžių santykius, visai eksperimentuoja su spalvomis, dydžiais ir formomis, įvairiai juda.
- Teatralizuoja daineles, pasakas, žaidžia žaidimus, kuriuose kas nors paeiliui daroma, rikiuojama (pvz., pasaka „Ropė“, lietuvių liaudies daina „Išėjo tėvelis į mišką“).
- Varto knygeles, kuriose pavaizduoti objektai leidžia samprotauti apie dydžius, formas, spalvas.
- Eksperimentuoja su įvairių formų ir dydžių daiktais, kaladėlėmis, kai iš jų norima pastatyti kuo aukštesnį bokštą, nutiesti ilgesnį kelią ir pan.
- Žaidžia domino, lego, stalo žaidimus. Lygina kasdieneje aplinkoje pasitaikančių daiktų ilgį, aukštį, masę, storį, plotį ir t. t., juos dedant vieną prie kito, kilnojanč.
- Kalbasi apie tai, ką kasdien daro ryte, dieną, vakare, naktį.
- Vaikščiojant gamtoje, atkreipia dėmesį į metų laikams būdingus požymius.
- Karpo, paišo, spalvina trikampius, stačiakampius. Iš įvairių formų detalių ar piešiant (spalvinant) figūraskuria aplikacijas, ornamentus, šventinę atributiką, įvairius daiktus, kuriais galima papuošti aplinką.
- Žaidžia judrius žaidimus, kuriuose tenka vartoti vietą, padėtį, laiko trukmę nusakančius įvairius žodžius.
- Aplinkoje ieško daiktų ir jų dalių, savo forma primenančių pažįstamas, matytas geometrines figūras.
- Žaidžia žaidimus su smėlio laikrodžiu, žadintuvu.

Tyrinėjimas

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GLBEJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	<ul style="list-style-type: none"> • Surenka, rūšiuoja ir sudėlioja daiktus kokia nors tvarka, įvairiais būdais žaidžia su medžiagomis, stiprinatvarkos jausmą, t. y. grupuoja paprastus daiktus ar padeda juos į jų vietą. • Stebi ir apibūdina daiktų, medžiagų, gyvosios gamtos objektų savybes ir bruožus, piešia ar konstruoja įsivaizduojamus daiktus. • Stebi, tyrinėja aplinką, augalus, gyvūnus • Atlieka nesudėtingus bandymus, stebi prietaisų veikimą (pvz., stebi, kaip tirpsta ledas, dega žvakė, plaukia ar skęsta įvairūs daiktai, magnetas traukia metalinius daiktus). • Naudojasi padidrinimo stiklais ir kitais prietaisais, skirtais tyrinėti. • Atlieka paprastus bandymus su smėli vandeniu, sunkiais, lengvais daiktais, biriomis medžiagomis, svarstyklėmis, eksperimentuoja šviesa, šešėliais.

Mokėjimas mokytis.

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GLBEJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.	<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su auklėtoja pasidžiaugia tais dalykais, kurių jis jau išmoko: užsisėgti sagas, sudėlioti dėlionę ir kt. • Konstruoja, piešia, lipdo, pilsto, grupuoja daiktus. • Tarasi su auklėtoja, ko jie nori išmokyti, kaip jie gali mokytis.. • Naudojasi imitaciniais žaidimams tinkamomis priemonėmis (skaičiuotuvai, šluotos, tuščios dėžės, kartonas, liniuotės, stiklinės, vamzdeliai). • Žaidžia sudėtingesnius žaidimus ir kartu mokosi tyrinėti daiktus, medžiagas, jų savybes ir kitų dalykų.

- Susipažįsta su enciklopedijomis.
- Kalbasi su auklėtoja ne tik apie tai, ką jie jau išmoko, bet ir apie tai, kaip jie mokosi, kaip dar galima mokytis.

Iniciatyvumas ir atkaklumas

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GLBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats ne pajėgia susidoroti su kiliais sunkumais.	<ul style="list-style-type: none"> • Atlieka nesudėtingus darbus: išplauna teptukus, padeda auklėtojai plauti žaislus, tvarkyti grupę. • Sukonkretina ir savaip įgyvendina pasiūlytą auklėtojos veiklą (pasiūlius nupiešti mamytės portretą, pasirenka kokiomis priemonėmis tai darys). • Vaikų sumanymus ir auklėtojo pasiūlytą veiklą plėtoja keletą dienų, neardant susikurtos aplinkos, nebaigtų darbų. • Pabaigia pradėtus darbus, padeda vienas kitam įveikti problemas. • Dirba kruopštumo, susikaupimo reikalaujančius darbus pvz., įverti siūlą, prisukti veržlę

Problemų sprendimas

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GLBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinedamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas.	<ul style="list-style-type: none"> • Imasi pagal jų galimybes sudėtingos veiklos, auklėtojos padrąsinti eksperimentuoja, tariausi su kitais. • Su auklėtoja aptaria taikytus problemų sprendimo būdus ir jų pasekmes, kaip pavyko įveikti sunkumus. • Padedami auklėtojos, ieško išeities iš susidariusios probleminės situacijos. • Skaito kūrinį, žiūti filmuotą medžiagą apie įvairius žmonių ketinimus, poelgius, jų pasekmes. Kartu su auklėtoja aptaria juos.

pradedą numatyti priimtų
sprendimų pasekmes.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA: sakytinė kalba; rašytinė kalba.

Sakytinė kalba

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GIEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą. Kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junda kalbos grožį.	<ul style="list-style-type: none"> • Kalba garsiai arba tyliai, greitai arba lėtai, perteikiant savo emocijas. Kalbėjimą su auklėtoja nuolat įvairina naujais žodžiais, nusakančiais artimiausią aplinką. • Paprašyti auklėtojos papasakoja apie save, savo norus, rūpesčius, šeimos narius. • Kalbant vartoja mandagumo žodelius. • Deklamuoja eilėraštnkus, dainuoja daineles, žaidžia žaidimus, užbaigia žinomų pasakų, eilėraštnkų frazes. • Žiūri vaikiškus filmukus, pasakoja apie tai ką matė žodžiais ir gestais. • Klauso įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių), apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius. • Užduoda atvirus klausimus. Kalba apie nutikimą, patirtį prisimenant kuo daugiau įvykio aplinkybių, detalių, atsako į įvairius auklėtojos klausimus, padedančius įvairinti kalbėjimą. • Kalbėdami vartoja įvairias kalbos dalis (dalyvius, veiksmažodžių laikų įvairovę, iššnktukus, įaustukus ir pan.). • Žaidžia klausimų ir atsakymų rimavimo reikalaujančius žaidimus (pvz., „Kas ten triuška? Tė diriuška?“). • Auklėtojos padėdami įvairiai inicijuoja eilėraštnų, istorijų, pasakų kūrimą, pvz., kitaip sugalvoja pasakos pradžių ar pabaigą, atvirkštinę

			<p>pasaką.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klauso draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalbair tarme. • Žaidžia žaidimus, susijusius su pasakojimo tekstu, jį iliustruoja, inscenizuoja. • Bando kurti pasakojimus apie nekasdienius, fantastinius nuotykius, personažus, vartojant išgalvotus žodžius. • Žaidžia įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus (pvz., „kur – mur, mė – bė, zė – žė“ ir kt.), dainuojamitines daineles, bando ieškoti aplinkoje daiktų, kurių pavadinimai prasideda arba baigiasi nurodytu garsu.
Rašytinė kalba			
VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS	
Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	<ul style="list-style-type: none"> • Įvairioje bendravimo aplinkoje vartyto žurnalą, knygą, bukletą ar skrajutę, stebi žodžius bei kitokius simbolius. • Spalvina, karpą, lipdo raides ne tik popieriuje, bet ir smėlyje, ant stiklo, lentoje ir kt. • Kopijuoja vardo, pavardės raides. • Ieško aplinkoje žodžių, kuriuose yra vaiko vardo raidės • Klauso tekstukus, kuriuose žaidžiama su kalbos garsais, kurie atspindi vaiko pažįstamas raides. Raidėms, auklėtojos padedami, sugalvoja smagius pavadinimus: A – stogelis, H – kopėtėlės ir kt. • Kuria knygeles su paslaptinomis durelėmis, langeliais, uždengtais paveikslėliais ir kt. • Įvairioje veikloje kopijuoja žodžius, raides, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygose, bukletuose, skrajutėse, žurnaluose, laikraščiuose, iškabose. 	

- Bando braižyti ir aiškinti planus, schemas, grafiškus.
- Dalyvauja išvykose į biblioteką, knygyną, teatrą.

MENINĖ KOMPETENCIJA: meninė raiška; estetiškas suvokimas; kūrybiškumas.

Meninė raiška

VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	<ul style="list-style-type: none"> • Klausodainelių, trumpų instrumentinės muzikos kūrinių. • Dainuoja su meninio ugdymo mokytoja įvairaus turinio dainas, imituojant jų tekstą judesiais. • Žaidžia muzikinius žaidimus, eina ratelius, tekstą imituojant judesiais, atliekant nesudėtingus judesius –eina, bėga rateliu, sukasi po vieną ir už parankių, mojuoja, ploja ir t. t • Groja ritminiais muzikos instrumentais (ritminėmis lazdelėmis, būgneliais, barškučiais, varpeliais, mediniais šaukštais ir kt.), klauso jų skleidžiamų garsų. • Tyrinėja instrumentų ir daiktų garsines galimybes. • Judesių sekas (eina, pritūpia, pasisuka ir kt.) atlieka pagal įvairią muziką (greitą, lėtą). Klauso muzikos kūrinių, gamtos garsų ir juos tyrinėja pasikalbant, pasakojant, aptariant. • Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo, siauro diapazono liaudies bei originalios kūrybos dainas, jas imituoja judesiais. • Bando tyrinėti savo balso galimybes (dainuoja garsiai, tyliai, aukštai, žemai, greičiau, lėčiau). • Žaidžia vaizduojamuosius (darbo proceso, augalų vegetacijos, gyvūnų) šokamuosius žaidimus, juos interpretuoja. • Eksperimentuoja linijomis, spalvomis,

	<p>formomis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klauso ne tik vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, bet ir gyvos muzikos, dalyvaudami įvairiose šventėse. • Drauge su auklėtoja iš smulkesnių detalių, gamtinės medžiagos kuria mozaikas, mandalas, juostas, kilimėlius. • Kuria, reiškia savo potyrius, įspūdžius neįprastomis sąlygomis ir priemonėmis, (pvz., piešiant gamtoje, ant asfalto, šaligatvio plytelių, smėlio ir kt.). Klauso tylos, triukšmo, lygina jų skirtumus. • Žadžia – vaidina trumpasimprovizacijas pagal literatūrinius, muzikinius, pačių vaikų išgalvotus siužetus.
--	--

Estetinis suvokimas

VERTYBINĖ NUOSAITA	ESMINIAI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.	<ul style="list-style-type: none"> • Žiūri lėlių ir dramos vaidinimus, klauso jų įrašų. Su auklėtoja aptaria juos. • Kalbisi su auklėtoja apie spalvas paletėje, kurios spalvos jiems atrodo linksmos arba liūdnos, tyrinėja spalvų maišymosi efektus. • Stebi gamtą, kasdien atsiveriantį vis naują grožį. • Aptaria stebėtą ar klausytą meno kūrinį, bendrapagrįsti savo nuomonę, atsakant į klausimą, kodėl patiko ar nepatiko. • Supranta aplinkos grožio svarbą ir ją vertina. Patys dalyvauja jį puoselėjant: nelaužo medelių, neskriaudžia gyvūnėlių. • Per pasivaikščiojimus lauke stabteli ir įsižiūri į detales, atranda gražius daiktus, gamtos ar kaimo vaizdus. • Diskutuoja su auklėtoja ką pats pakeistų aplinkoje, kad būtų gražiau.

			• Vertina kaip patys bei kiti dainavo, grojo, šoko, vaidino, pieše.
Kūrybiškumas			
VERTYBINĖ NUOSTATA		ESMINIAI GIEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENOS
Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.		Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.	<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai, be suaugusiųjų pagalbos, stato smėlio pilis, joms dekoruoti naudoja gamtos dovanas (kankorėžius, smilgas, kaštonus, medžių žiedus ir pan.), piešia, tapo, žaidžia • Paprašyti išsako idėjas, fantazuoja, kuria nebijo savo idėjų, sako visa, kas tik ateina į galvą. • Žaidžia ir kuria nerealias, bet prasmingas situacijas (pvz., įsivaizduokime, kad mes einame džunglėmis. Vaikai nesivaržo vieni su kitais). • Dalyjasi idėjomis, dirbant porose ir (ar) grupelėse, kartu priima sprendimus. • Naudojasi tokiais šaltiniais, kaip knygos, enciklopedijos, žemėlapiai. • Paprašyti išvardina kuo daugiau daikto naudojimo būdų (pvz., kaip dar galima panaudoti šaukštą, plastikinius butelius?). Piešia fantastinį gyvūną (po vieną ar grupelėse) ir kt. Bando perkurti pasakas.

2. Ugdymo organizavimo metodai

1. *Visos grupės veikla*- skirta sudominti vaikus, suteikti aktyviai veiklai ir kūrybai, tokiai veiklai, kurios vaikai negali atlikti grupelėse ar individualiai (kūrinių klausymas ir diskutavimas, bendri kokių nors reiškinių tyrinėjimai, išvykos, akcijos, susitikimai, projektų kūrimas, tarimasis dėl ko nors).

2. *Veikla grupelėse*- būtina sąlyga- vaiko veiklos pasirinkimo laisvė. Svarbu, kad vaikai turėtų galimybę pasirinkti pedagogo pasiūlytas idėjas, bet gali rinktis ir žaidimą bei įgyvendinti savus sumanymus.

3. *Individuali veikla*- žaidimai, savarankiška vaiko veikla, stebėjimas, veikla ant kilimėlių ir prie stalų, rašymas, individualūs pokalbiai su specialistais (vaikų psichologu, logopedu, meninio ugdymo pedagogu), bendravimas su tėvais

3. Ugdymo priemonės

Ugdymo aplinka- grupės patalpa yra padalinta į erdves:

- bendravimo ir kalbos – skirta supažindinti su raidėmis, pratintis išreikšti savo mintis, jausmus;
- gamtos- stebėti metų laikams bei augantiems augalams, skatinti pažinti, stebėti, tyrinėti supantį pasaulį;
- šeimos- spręsti kūrybinėms ir dorovinėms problemoms, kurti įvairioms gyvenimiškoms situacijoms;
- konstravimo- konstruoti, eksperimentuoti;
- saugaus eismo- žaisti su mašinomis, supažindinti su pagrindinėmis saugaus eismo taisyklėmis;
- lauko aikštė- skirta veiklai gamtoje;
- Bibliotekėlė- skatinti domėjimąsi knygomis.

Ugdymo priemonės: žaislai, dėlionės, lego konstruktoriai, statybinės detalės, kortelių ir loto žaidimai, stojo žaidimai, knygelės, užduočių knygelės parenkamos taip, kad atitiktų vaikų amžių, individualius gebėjimus, skatintų vaikų raidą (socialinę, emocinę, fizinę, pažinimo, kalbos).

4. Ugdymosi kokybės kriterijai:

- *Sveika, saugi aplinka ir gera vaiko savijauta.*

Vaikai turi galimybę veikti, ilsėtis, ugdytis sveikoje ir saugioje aplinkoje.

- *Vairo raidą skatinanti aplinka*

Vaiku sudaromos galimybės rinktis žaidimus ir ugdymąsi skatinančią veiklą įvairiose srityse: sveikatos, socialinėje, kalbos, pažinimo, meninėje.

- *Posityvi sveika su suaugusiais.*

Kuriamą aplinką, sąveiką, kurios sudaro galimybes vaikams pasitikėti suaugusiais, mokytis iš jų, patirti džiugų, emocijų bendraujant su jį ugdančiais ikimokyklinio ugdymo pedagogais.

- *Individualios socialinės- emocinės raidos skatinimas*

Vaikas drąsiriamas, palaikomas, skatinamas, todėl gerai jaučiasi, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, saugiai, savarankiškai veikia ir bendradarbiauja.

- *Posityvių santykių su kitais vaikais skatinimas.*

Vaikams teikiama jų tarpusavio santykius reguliuoti padedanti suaugusiųjų pagalba.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

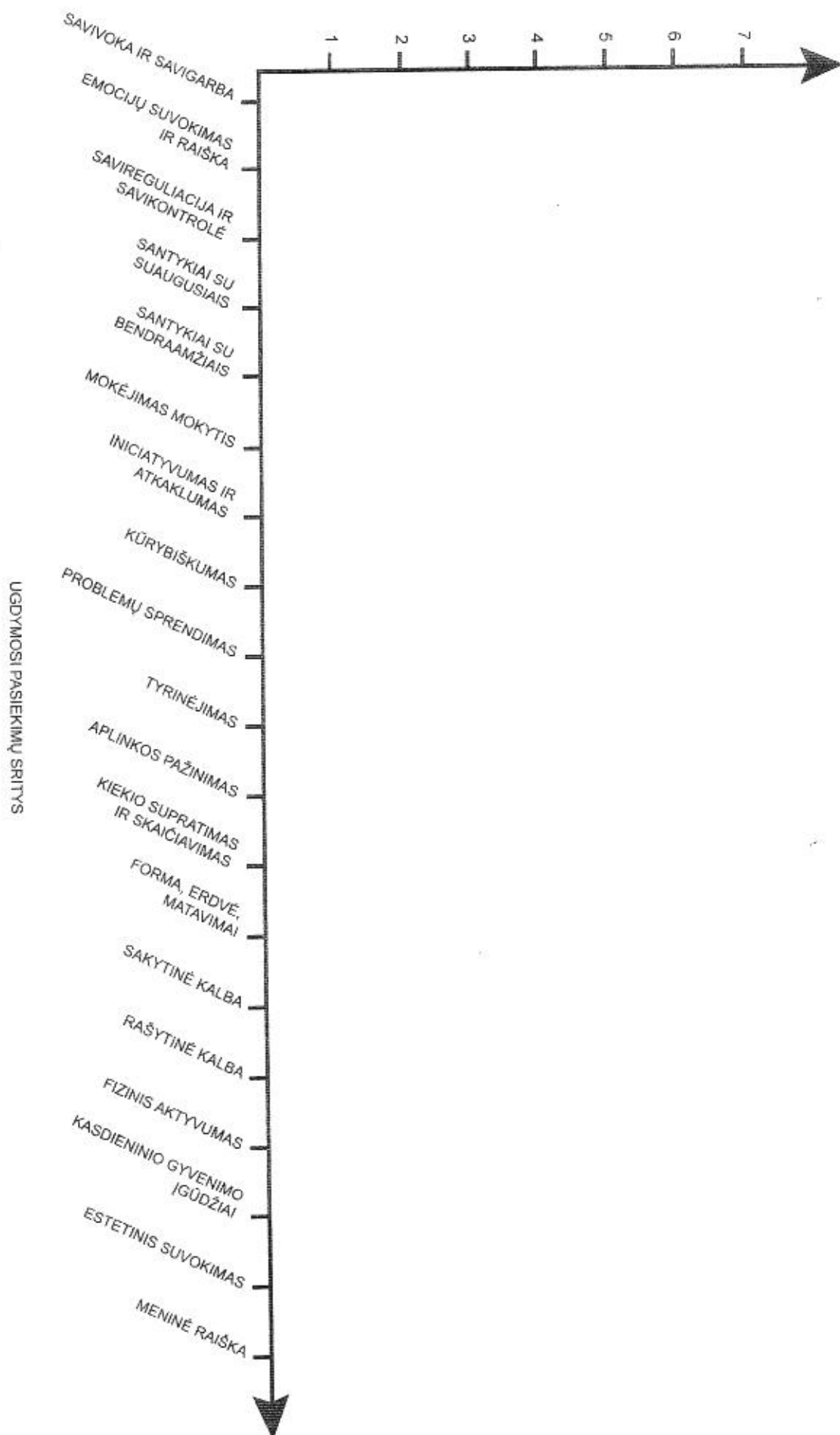
Formuojamasis vertinimas:

- Vaikų pažanga ir pasiekimus vertina pedagogai, tėvai ir vaikai.
- Vaikų pažanga ir pasiekimai programos įgyvendinimo laikotarpiu yra vertinami nuolat, laisvai pasirenkant vertinimo būdus ir metodus.
- Vaikų ugdymosi pasiekimai vertinami taikant šiuos metodus: stebėjimą, vaiko veiklos rezultatų analizę, pokalbius, tyrimus, vaiko kalbos užrašų analizę.
- Vertinimo medžiaga laikoma grupėje, ji yra konfidenciali.
- Apie vaiko pasiekimus informuojami tėvai (globėjai). Jiems parodoma surinkta medžiaga, kalbamasi asmeniškai, prašoma papildomos informacijos, duodamos trumpos užduotėlės į namus.

Diagnosticinis vertinimas: tai vaikai pažinti ir jo ugdymosi sritis numatyti skirtas vaiko žinių ir supratimo gebėjimų ir nuostatų vertinimas.

- Vaiko pažanga ir pasiekimai vertinami du kartus per metus- rugsėjo ir gegužės mėnesį. Remiantis vaiko pasiekimų įrodymo analize parengiama vaiko pasiekimų diagrama pagal pasiekimų sritis (žr. priedą).

VARDAS. PAVARDĖ, AMŽIUS

VI. LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo aprūpinimo centras, 2014 m.
2. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. 2015 m. Rengėjų darbo grupės vadovė prof. dr. Ona Monkevičienė.

Programą rengė: Vida Puzinienė

Programai pritarta Metodinėje taryboje 2016-03-17 protokolo Nr. 4